

نام درس: علوم و فنون (۲)		باسمه تعالی	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷
نام و نام خانوادگی:	وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران		ساعت امتحان: ۹ صبح
رشته: علوم انسانی	اداره آموزش و پرورش شهرستان قوچان		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
پایه: یازدهم	دبیرستان غیردولتی راهیان نور		
دبیر مربوطه: فاطمه قنبری			
سؤالات			
تاریخ ادبیات (۲ نمره)			
۱	موضوع کتاب «المُعْجَم فی معاییرِ أشعارِ العَجَم»، اثر شمس قیس رازی، چیست؟	۰,۲۵	
۲	غزل‌های کدام شاعر قرن هشتم هجری بر حافظ تأثیرگذار بوده است؟	۰,۲۵	
۳	کدام شاعر قرن دهم هجری شیوه شعر لطیف و فصیح کسانی مثل حافظ و سعدی را پی گرفت؟	۰,۲۵	
۴	سبک شعر وحشی بافقی و شاخصه اصلی آن چیست؟	۰,۵	
۵	شعر مذهبی عاشورایی محتشم کاشانی در چه قالبی سروده شده است؟	۰,۲۵	
۶	«خلاق المعانی ثانی» و «خداوندگار مضامین تازه شعری» به ترتیب لقب کدام شاعران قرن دهم هجری است؟	۰,۵	
سبک شناسی (۲ نمره)			
۷	الف) کدام قالب شعری در سبک عراقی از رونق افتاد؟	۰,۲۵	
۸	ب) «انوار سُهیلی»، اثر ملاحسین واعظ کاشفی، بازنویسی نثر کدام کتاب به زبان ساده است؟	۰,۲۵	
۹	پ) چهار مورد از آرایه‌های پرکاربرد را در شعر سبک هندی نام ببرید.	۱	
۱۰	ت) دو نمونه معروف نثر بینابین (نه چندان ساده و نه چندان دشوار) را در سبک هندی مثال بزنید.	۰,۵	
موسیقی شعر (۶ نمره)			
۱	پایه‌های آوایی را در مصراع زیر در قالب جدول تفکیک کنید: از این باد آر مدد خواهی، چراغ دل بر افروزی (حافظ)	۱	

۱	وزن و نشانه هجایی هر رکن از مصراع‌های زیر چیست؟ (نیاز به تقطیع در قالب جدول نیست) الف) درین درگاه بی‌چونی، همه لطف است و موزونی ب) چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد	۱۲
۲	پایه‌های آوایی، وزن و نشانه‌های هجایی مصراع زیر را در قالب جدول نشان دهید: خدایا! به خواری مَران از دَرَم	۱۳
۱	وزن واژه بیت زیر را بر پایه هر دو برش هجایی «سه تایی - چهارتایی» و «چهارتایی - سه تایی» تعیین کنید: هان ای دلِ عبرت‌بین، از دیده عبر کن، هان! ایوانِ مداین را، آیینۀ عبرت دان!	۱۴
۱	وزن دوری و نشانه‌های هجایی آن را در بیت زیر مشخص کنید: (نیاز به تقطیع در قالب جدول نیست) تا دلِ هرزه‌گردِ من رفت به چینِ زلف او زان سفرِ دراز خود عزمِ وطن نمی‌کند	۱۵
زیبا شناسی (۶نمره)		
۱	چهار رکن تشبیه را در عبارت زیر تعیین کنید: «دانا چو طبلۀ عطار است؛ خاموش و هنرنمای.»	۱۶
۰,۷۵	سه مجاز را در بیت زیر بیابید: خروشی برآمد ز دشت و ز شهر غم آمد جهان را از آن کار بهر	۱۷
۰,۲۵	معنای غیرحقیقی (مجازی) کلمۀ مشخص‌شده را در بیت زیر بنویسید: از من غمزده دل می‌طلبد غمزۀ دوست دوستان! دلبر ما <u>نرگس</u> گویا دارد	۱۸
۱,۵	سه استعارۀ مصرّحه را در بیت زیر مشخص کنید و بنویسید هر یک استعاره از چه هستند: گفتا که مرو به غربت و می‌بارید از نرگسِ تر، به لاله بر، مروارید	۱۹
۰,۵	دو اضافه استعاری را در بیت زیر بیابید: کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند	۲۰

۱	دو کنایه را در بیت زیر مشخص کنید و معنای هریک را بنویسید: دامن‌کشان که می‌روی امروز بر زمین فردا غبار کالبدت بر هوا رود	۲۱
۰.۵	کنایه بر بنیاد اصل و استعاره بر بنیاد اصل استوار است.	۲۲
۰.۵	به جز مورد مطرح‌شده در سؤال ۲۲، فرق کنایه با استعاره در چیست؟	۲۳
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)		
<p>با توجه به شعر زیر از کمال الدین اسماعیل، مداح جلال الدین خوارزمشاه، به پرسش‌های پیش رو پاسخ دهید.</p> <p>کس نیست که تا بر وطن خود گرید بر حال تباه مردم بد گرید دی بر سر مرده یی دوصد شیون بود امروز یکی نیست که بر صد گرید</p>		
۰.۲۵	قالب ادبی این شعر چیست؟ (رباعی / غزل)	۲۴
۰.۲۵	شعر درباره کدام موضوع سخن می‌گوید؟	۲۵
۰.۵	واژه‌های «دی» و «امروز» در بیت دوم، به جز تناسب و تضاد، چه آرایه‌ای دارند و معنای حقیقی آنها چیست؟	۲۶
با توجه به نظم زیر به پرسش‌های پیش رو پاسخ دهید		
با کاروان حله برفتم ز سیستان به حله تنیده ز دل بافته ز جان		
۰.۵	بیت سروده کیست و به سبک کدام دوره شعر فارسی سروده شده است؟	۲۷
۰.۲۵	ویژگی سبک زبانی فعل در مصراع نخست چیست؟	۲۸
۰.۵	واژه «حله» به چه معناست و در کدام مصراع در معنای حقیقی به کار رفته است؟	۲۹
۰.۷۵	«حله» استعاره از چیست؟ این استعاره مصرحه است یا مکنیه؟ با چه قرینه‌ای به این آرایه پی می‌بریم؟	۳۰
با توجه به نثر زیر به پرسش‌های پیش رو پاسخ دهید		
گفتی که <u>خرده مینا</u> بر خاکش ریخته و <u>عقد ثریا</u> از تاکش درآویخته.		
۰.۲۵	سبک نثر این اثر چیست؟	۳۱
۰.۵	منظور سعدی از ترکیبات «خرده مینا» و «عقد ثریا» چیست؟	۳۲
۰.۲۵	این عبارت، از «گلستان» سعدی، چه مکانی را توصیف می‌کند؟	۳۳
۲۰	جمع بارم	

پاسخنامه				
تاریخ ادبیات				
۱	علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر.			
۲	خواجوی کرمانی.			
۳	بابا فغانی شیرازی.			
۴	حد واسط سبک دوره عراقی و هندی - واقع گرایی			
۵	ترکیب بند.			
۶	کلیم کاشانی - صائب تبریزی			
سبک شناسی				
۷	قصیده.			
۸	کلیله و دمنه.			
۹	حسن تعلیل، حس آمیزی، تمثیل، اسلوب معادله.			
۱۰	کتاب حبیب السیر - احسن التواریخ.			
موسیقی شعر				
۱۱	اَ زین با دَر	مَ دَد خا هی	چِ را غِ دِل	بَ رَف رو زی
۱۲	الف)مفاعیلن U _ _ _ _ (ب)فاعلاتن U _ _ _ _			
۱۳	پایه های آوایی	خُ دا یا	بِ خا ری	مَ را نَز
	وزن	فعولن	فعولن	فعولن
	نشانه های هجایی	U _ _	U _	U _
۱۴	«سه تایی - چهارتایی» مفعولُ مفاعیلن «چهارتایی - سه تایی» مستفعلُ مفعولن			
۱۵	مفتعلن مفاعلن U U _ _ U _			
زیبا شناسی				
۱۶	مشبهه : دانا مشبه به : طبله عطار ادات تشبیه : چو وجه شبهه : خاموش و رهنمای			
۱۷	دشت - شهر - جهان			
۱۸	چشم.			
۱۹	«نرگس»، «لاله» و «مروارید» به ترتیب استعاره آشکار از «چشم»، «چهره زیبا» و «اشک».			
۲۰	«رخ اندیشه» و «زلف سخن».			
۲۱	دامن کشان بر زمین راه رفتن، کنایه از «ناز و غرور داشتن» مصراع دوم کنایه از «مردن»			
۲۲	مجاورت - مشابهت			
۲۳	معمولا استعاره در «واژه» و کنایه در «ساختار کلام» روی میدهد.			

نقد و تحلیل نظم و نثر	
رباعی.	۲۴
درباره حمله مغولان (قتل عام سال ۶۳۳ ه.ق در اصفهان)	۲۵
مجاز - گذشته و اکنون.	۲۶
فرخی سیستانی - سبک خراسانی .	۲۷
«ب» بر سر فعل ماضی (برفتم:ماضی تاکیدی)	۲۸
جامه حریر - مصراع اول.	۲۹
شعر - استعاره مصرحه - به قرینه های تنیده ز دل و بافته ز جان.	۳۰
نثر مسجع.	۳۱
«خرده مینا»: گل ها و سبزه های رنگانگ ، «عقد ثریا»:خوشه انگور.	۳۲
بوستان.	۳۳